

L' ARCH DE S. MARTÍ

Periòdich polítich defensor dels interessos morals y materials del País.

SE PUBLICA AL MENOS UNA VEGADA CADA SETMANA.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa Mercat, 21.

SUCURSAL D' ADMINISTRACIÓ A BARCELONA:

Llibrerías de la Marina, Argenteria, 61,
de Verdguer, Rambla del mitx 5, y
Arolas 5, entressol.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

San Martí. 4 rs. al mes.

Fora. 12 » trimestre.

Anuncis y comunicats a preus convencionals.

PAGOS A LA BESTRETA.

LOS ORIGINALS NO 'S TORNAN

Calendari de la setmana:

Diumenge.—La Santíssima Trinitat. S. Salustia cf. y Sta. Calfope.

Dilluns.—Sts. Primo y Felicià mrs.

Dimars.—Sta. Margarida reyna d' Escocia y Sta. Oliva vg.

Dimecres.—S. Bernabé apóstol.

Dijous.—X SS. Corpus Cristi. S. Joan de Sahagun y S. Onofre. (Professó general.

Divendres.—S. Antoni de Padua cf. y S. Fandila mr.

Dissapte.—S. Basili bisbe y dr. y S. Eliseo profeta.

Diumenge.—Sts. Vico, Modest y Sta. Crescencia mrs.

ESPECTACLES PARTICULARS

CIRCUL RECREATIVU MARTINENSE.—Avuy, diumenje, á las sis de la tarde,
Ball de Societat ab orquesta.—S' invita 'ls forasters aliats en la Societat.

TEATRO DEL CASINO LO TRIUNFO.—Avuy, diumenje.—Funció pera la nit.
—Lo drama **La muerte civil**, y la divertida pessa **Marinos en tierra**.

ESPECTACLES PÚBLICHS

BARCELONA

TEATRO DEL ODEON.—Avuy diumenje.—Tarde.—Lo drama **Don César de Portugal, ó el Rey y el aventurero**.—Altre popular drama **La inundacion y ruinas de Murcia** y la tan celebrada comedia **El sargento rompe y rasga**.

TEATRO ROMEA.—Avuy diumenje.—Tarde.—Una escullida funció de prestidigitació y escamoteig per don Fructuós Canonje.

TEATRO ESPANYOL.—Avuy diumenje.—Tarde y nit.—**La mascota**.

BON RETIRO.—Avuy diumenje.—Tarde.—La ópera **Ernani**, y per la nit, la ópera **L' Ebreá**.

CIRCO ECUESTRE BARCELONES.—Companyia ecuestre-gimnástica.—Avuy diumenje.—Duas preciosas funcions de tarde y nit.

DOS ACONTEIXEMENTS

Diumenje passat tingué lloch en la vehina població de Badalona una d' aquellas festas que deixan grat recort.

Se tractava d' un concert y festa literaria organisats per la societat coral «El Alba,» una de las més antigas euterpenses, que en motiu de celebrá lo XXVIIe aniversari de sa creació, y l' estreno d' un magnífich pendó, volgué obsequiar á son sóci honorari lo conegut banquer Excelentíssim senyor don Evaristo Arnús.

En sa elegant torre de Badalona tingué lloch la reunió de lo més selecte de las lletras y las arts, en espléndit esmorzar, en lo que regná la més gran expansió.

Prenguerén part en la festa la senyora donya Aurea Clavé, la senyoreta donya Elvira Musté y 'ls senyors Rodoreda, Valentí, Roure y altres qual nom en aquest moment sentim de veras no recordar.

Los invitats quedaren altament satisfets de la festa, y molt regoneguts á la galanteria de que 'ls feu objecte la societat organitzadora composta de treballadors que buscan lo progrés de sa classe per medi de la instrucció artística.

Per sa part lo senyor Arnús, mereix de veras l' aplauso unánime no sols de Badalona, sino de Catalunya per lo decidit amor que demostra pera tot lo que representa en nostra terra engrandiment y millora, y no serém nosaltres entussiasistas admiradors d' aquest renaixement catalá, los qui 'l desanimin en prosseguir la noble tasca per éll empresa d' oferir y prestar lo seu valió concurs á aquestos centres de progrés que constituheixen lo verdader pervenir de Catalunya.

Lo diumenje passat tingué lloch á Igualada un d' aquells fets que venen á comprovar lo fondas que son las arrels que la nostra causa ha prés en Catalunya.

Ab gran solemnitat s' inaugurá lo «Centre Catalanista d' Igualada,» associació que té per objecte la reunió de tots los elements ab que conta lo catalanisme en aquella ciutat pera l' estudi de Catalunya.

Rebin los entussiasistas catalanistas d' Igualada lo nostre aplauso y la més complerta enhorabona, desitjantlos de tot cor tregui prompte fruyts profitosos lo nou arbre plantat per ells ab tanta fe com entussiasme.

Sabem que 'l Centre Catalanista Provencalench fou galanament invitat pera assistir al acte inaugural del «Centre Catalanista d' Igualada,» y si be no pogué enviarhi una delegació com era lo seu desitj, hi enviá un telégrama de felicitació y agrahiment.

Pero estava de desgracia lo citat Centre perque en la estació de Barcelona no volgueren admetre lo telégrama, pretextant que á las duas de la tarde dels dias festius ja no podian admetres despaigs telegráfichs per aquella important ciutat.

Desitjem que l' exemple d' Igualada sia seguit per las més importants poblacions de Catalunya, en totas las quals no hi faltan pas personas de válua entussiastas per nostre renaixement.

INDUSTRIA CATALANA

RICART Y COMPANYIA.

I.

La fàbrica d' estampats que corre ab la rahó social «Ricart y Companyia,» es sens dupte una de las més importants d' Espanya. Son nom te prou anomenada á fora de casa, per estar acreditadíssima en totas las plassas, y haber lograt premis y honors en totas las exposicions nacionals y extrangeras, per la perfecció que alcansan los seus productes, perque poguem considerarla ls catalans com á un just títol de gloria, y una proba vehement de que la industria d' estampats está tan ben arrelada en aquest país que ja se 'n pot dir una de sas industrias naturals.

Aquesta es una de las més ben situadas del plá de Barcelona, y está voltada de jardins y d' hermosos arbres, lo que junt ab la extensió de sas quadras, fá que l' ayre que allí se respira sia molt sà, condició indispensable y á voltas molt descuydada.

Prescindint del ordre ab que visitarem nosaltres la fàbrica, descriurem quant en ella vegérem, comensant per la primera operació de blanquejar y seguint fins que la pessa está en disposició d' ésser presentada á la venta.

La fàbrica se compon de tres cossos principals d' edifici: un pera la secció del *blanqueig*, altre pera la de *pintats* y *aprestos* y lo tercer pera lo *taller de grabat*. Hi ha després infinitat d' edificis separats, destinats á magatzéms, habitacions, etc.

En un d' aquestos edificis, precisament, es hont se verifica la primera operació que sofreix la tela destinada á ésser estampada, operació qu' es la preliminar del blanqueig y que s' anomena *crema*. La roba, efectivament, al sortir del teler, conserva encara cert borriçsol, y pera ferl'hi desaparéixer, se la fa passar ràpidament per damunt d' una placa de coure rohent, operació delicadíssima per lo perill de comunicar lo foch al teixit, á pesar de la poca conductibilitat relativa que té aquest pera lo calórich, per qual perill sólen sempre estar las salas destinadas á la crema separadas del cos del edifici principal, com ho están en la fàbrica dels senyors Ricart.

Vé immediatament la operació del *blanqueig*, que té per objecte fer desaparéixer lo color groguench, propi de la fibra vegetal del teixit y degut á las materias grassas y demás de que está impregnat, lo que 's logra so-

metent la pessa á una sèrie de banys,  cits uns y alcalins altres, que fan solubles aquellas materias.

Las salas destinadas al blanqueig, cont nen grans cubells pera aquestos banys, per los quals se fan passar successivament las pessas de roba ab l' ordre següent: primer per un d' aygua clara; després per un lleixiu de cals; d' aquest, després de rentarlos altra volta ab aygua clara, al del *oli brut* (com l' anomenan vulgarment), qu' es una disolució de  cit clorhídric a un grau determinat; tornan   rentarse y passen   un altre bany de un lleixiu especial, mantingut   gran temperatura; y del lleixiu   una disolució de hipoclorit de cals   de sosa, conegut en lo comers per *cloro   cloruro   gas de las bugaderas*. Després se rentan passantlas per un gran recipient d' aygua; d' aquest passen   una disolució d'  cit sulfúric u *oli de vidriol*, molt diluida; tornan per fi al *oli brut*, y se rentan últimament en aygua clara.

Blanquejada la tela, deu assecarse, no per exposició al sol ni al ayre lliure, sino en una *m quina d' aixugar*   bé en un aparato especial, qu' està situat en la sala de granzeria y que s' anomena *hydro-extractor*. Se compon de un bombo de parets d' ar m foradadas, y sostingut per un arbre, mogut per frotaci  d' un plat, que dona gran nombre de voltas per segon; col-locada dintre la tela se f  girar la m quina, y l' aygua, per la forsa centrífuga desenvolupada, s' escapa per las esmentadas oberturas, originantse en lo interior una corrent d' ayre rapidíssim, qu' ajuda   la evaporació, y tot plegat f  qu' en pocs minuts quedin del tot secas las pessas.

Al sortir del blanqueig, la pessa no es prou llista; per això se l' *afayta* ab la *tondosa*, que s' compon essencialment de dos cilindros de fundició que rodan en sentit invers, de manera qu' entre los dos pujan rebre la pessa de roba ab molt frech y, al girar, l' obliguin   passar entre ells rasant en la cara posterior dels meteixos ab una fulla d' acer en espiral y de tallant molt esmolat. De la tondosa passa la pessa al *potro*, hont se li treu la polsina y borrisol que li ha deixat aquella m quina, quedant ja finalment en disposició d' ésser pintada.

La operació del pintat, qu' antigament sols s' executava   la m , avuy dia està molt perfeccionada, com tinguérem ocasió de veure en la fàbrica en qüestió. En una sala del c s central del edifici, vegérem 6 grans *máquinas de pintar   estampar*, una   1 color, una   3, una   4, dues   6 y una   8, de la última de las quals, qu' es de las m s perfeccionadas que se coneixen, ne far m descripció especial y per ella se podr n comprendre las dem s. Est  constituhida, en primer lloch, per un gran bombo central,   quin voltant van col-locats los corrons, cada un del quals porta grabada tant sols la part del dibuix que te color diferent, formant entre totas lo dibuix que deu pintarse y haventse d' avenir   *casar* totas perfectament. Aquestos corrons est n sostinguts per un mecanisme especial, segons lo que, per medi de caragols convenientment col-locats, se 'ls f  moure en qualsevol sentit,   fi de que pujan coincidir exactament totas las parts del dibuix, com queda dit; de lo contrari, si no hi h  lo qu' en termes tècnics se 'n diu *rapport* perfecte, lo dibuix queda esguerrat.

Sota de cada corró hi há una pastera que porta dissolt lo color que li correspon y ademés un respall cilíndrich ó un corró de cautxú (*fournisseur*), segons la classe d'aquest color, que servéixen pera anarlo donant y repartint ab igualtat per sobre lo corró grabat: una fulla d'acer (*rasquette*), s'aplica després á la superfície d'aquest y la neteja, deixant sols lo color dintre lo buyt format per la part grabada. A fi de que s'assequin prompte los colors, la tela, després de pintada, volta per lo pis superior á un quarto anomenat *cursa*, emplantat exactament sobre la máquina de pintar y quasi herméticament tancat á fi de disminuir las corrents exteriors y conservar aixís l'altíssima temperatura que s'hi produheix per medi del vapor, que, conduhit per gran nombre de tubos, penetra en uns depòsits de ferro de gran superfície y poch gruix, verticalment col·locats, desprenent en ell lo calòrich que porta en estat latent. Lo funcionament de la máquina es lo següent: la roba que deu estamparse, apoyada sobre una pessa de panyo de llana y altra de tela de cotó, que'n diuen *camisa*, passa per cada un dels corrons, hont pren successivament los colors, puja á la cursa, hont passa frech á frech de cada una de las placas calentas y vé en últim terme, seca ja la impressió, á plegarse sobre una taula, pera passar als estenedors, á la exposició directa al sol ó á las cambras d'oxidació, segons sian las reaccions químicas exigidas pel color y procediment d'estampació.

Lo pintar las telas, moltas vegadas no consisteix en la aplicació directa dels colors sobre la roba, sinó que sobre un fondo ó bany qualsevol se *mordenta* lo color ab un preparat especial que'l transforma en un altre com succeeix, v. g., ab lo bicromat de potassa, que ab la exposició directa al sol, s'oxida y destrueix ó transforma certs y determinats colors. Aixó fá que no bastin moltas vegadas las esmentadas operacions pera deixar llest lo pintat de la pessa; algunas ténen que passar per una de las dúas *cambras d'oxidació*, hont segons la fabricació ó classe de pintat, quedan exposadas més ó ménos horas (de 12 á 48). Aquestas cambras son uns estenedors tancats y foscos á fi que no hi influheixin la llum ni la humitat del exterior, que conténen en sa part baixa un depòsit d'aygua, la humida, y un calorífero de foch directe ó de vapor, la seca.

SECCIÓ COMERCIAL

BARCELONA 7 DE JUNY.—Bastant encalmat s'ha presentat lo mercat durant la setmana que acabém de passar, no haventse fet cap operació de importancia per trovarse molt assortits tant las primeras mans com lo consum.

Aygwardents.—L'esperit de vi de 35 graus se cotisa de 76 á 78 duros la jeressana de 68 cortés ab envás; brisa de 52 á 54 id., id., industria extrafi de 76 á 78 id., id.; id. sens envás; id. prima de 72 á 74 id., id.; corrent de 68 á 70 id. id.

Bacallà.—Se cotisa l'Noruech fresch de 36 á 40 pessetas los 40 k.; Islandia de 28 á 30 id., id.

Carbons.—Preus bastant fluixos. Se cotisa 'l Cardiff de 5 $\frac{3}{4}$ à 6 rals lo quintà; Glasgow de 4 $\frac{1}{2}$ à 5 id., id.; Newport de 5 $\frac{3}{4}$ à 6 id., id. cok de 9 $\frac{1}{2}$ à 10 id. id.

Cotons.—Algunas operacions encara que pocas s' han fet destinadas al consum.

Se cotisa 'l Nova Orleans de 16 $\frac{1}{2}$ à 16 $\frac{3}{4}$ duros los 50 kg.; Charleston y Savannah de 15 $\frac{3}{4}$ à 16 $\frac{1}{2}$ id., id.; segons classe; Pernambuch de 15 $\frac{3}{4}$ à 16 id., id.; Souboujedch de 13 à 13 $\frac{3}{4}$ id., id.

Drogas.—Alum de Mazarron.—Poca demanda. Se cotisa à 76 rals los 100 k.

Cotxinilla de Canarias.—Se fa de 9 à 10 rals lo k.

Escorxa de magrana.—Regular comun; fentse à 24 rals lo quintà.

Indi.—Regular demanda. Se cotisa 'l Guatemala flor de 16 à 17 $\frac{1}{2}$ pessetas lo k.; sobres de 15 à 15 $\frac{3}{4}$ id. id.; cortes de 12 $\frac{1}{2}$ à 13 id., id.

Palos.—Se cotisa: Laguna de 30 à 34 rals lo quintà segons classe; Santo Domingo à 20 id., id.; groch de 22 à 25 id., id., segons classe; Brasil Nicaragua à 125 id., los 100 k.; fustet à 90 id., id.

Resina americana.—Se cotisa à 20 rals lo quintà.

Sumach.—Se fa 'l del país à 10 pessetas lo quintà y 'l de Sicilia à 16 id., id.

Farinas.—Pocas vendas s' han fet las mes precisas pera 'l consum, cotisem fora portas:

Barcelona.	Primera de 14 $\frac{1}{2}$ à 16	pessetas los 41'60 k.
id.	Segona de 12 à 14	» »
Id.	Tercera de 6 $\frac{1}{2}$ à 10	» »
Id.	Quarta de 5 à 6 $\frac{1}{2}$	» »
Castella	Primera de 15 à 15 $\frac{1}{2}$	» »
Aragó	Primera de 14 $\frac{1}{2}$ à 16 $\frac{1}{2}$	» »
	Superiors de 18 à 18 $\frac{1}{2}$	» »

Grans.—Arròs.—Se cotisa de 20 à 22 $\frac{1}{2}$ pessetas segons classe.

Blat.—Las operacions que s' han fet han sigut no mes que regulars.

Cotisem:

Candeal Castella de 16	à 16 $\frac{1}{2}$ pessetas los 70 litres.
Maura	à 16 $\frac{1}{2}$ » »
Berdianska	à 17 $\frac{1}{2}$ » »
Nicolaieff	à 15 $\frac{1}{2}$ » »
Bulgaria	à 14 $\frac{1}{2}$ » »

Blat de moro.—Se cotisa 'l Mazagan de 10 à 10 $\frac{1}{2}$ pessetas los 70 litres; Poti de 9 $\frac{1}{2}$ à 10 id. id.; Salonique de 9 $\frac{3}{4}$ à 10 id., id.

Bessas.—Se detallan las de Segarra de 12 à 13 pessetas los 70 litres; Yeros de 9 à 9 $\frac{1}{2}$ id., id.

Escayola.—Se detalla la de Sevilla de 16 à 16 $\frac{1}{2}$ pessetas los 70 litres.

Fabas.—Se cotisan las de Andalucia de 9 $\frac{3}{4}$ à 10 pessetas los 70 litres; Smyrna de 9 $\frac{1}{2}$ à 9 $\frac{3}{4}$ id., id.; Italia à 9 $\frac{3}{4}$ id., id.

Fabons.—Lo's de Sevilla se cotisan de 10 $\frac{1}{2}$ à 10 $\frac{1}{2}$ pessetas los 70 litres.

Monjetas.—Se detallan las de Valencia de 23 à 25 pessetas los 70 litres;

boca-rossas de 18 $\frac{1}{2}$ à 19 id. Salonique à 17 id., id.; Ibrayla de 16 $\frac{1}{2}$ à 17 id.; id.

Ordi.—Se fa 'l de Andalucia de 7 à 7 $\frac{1}{2}$ pessetas los 70 litres; extranjer de 6 $\frac{1}{2}$ à 7 id., id.

Oli d'olivas.—Pocas tranzaccions. Se cotisa 'l de Tortosa superior de 22 à 22 $\frac{1}{2}$ duros la càrrega; id. regular de 21 à 21 $\frac{1}{2}$ id. id.; id. comú de 20 à 20 $\frac{1}{2}$ id. id.; pera fàbricas de 19 à 19 $\frac{1}{2}$ id. id.

Petroli.—Se detallan los barrils de 100 k. en brut fora portas à 42 pessetas y en caixas à 17 id. una.

Vins.—Continuan encalmats cotisantse 'l negre superior de 22 à 27 pessetas la càrrega; id. comú de 15 à 20 id. id.; Blanch de 22 à 25 id. id.; Priorat de 40 à 45 id. id.; Alicant de 37 à 40 id. id.; Mistela blanca de 40 à 45 id. id.; id. negra de 60 à 65 id. id.

Vinagre.—Se fa de 20 à 25 pessetas la càrrega.

CENTRE INDUSTRIAL

JUNTA DIRECTIVA —Sessió ordinaria celebrada en son local lo dia 29 de Maig de 1884.

S'obrí la sessió à dos quarts de cinch de la tarde baix la presidencia de don Domingo Serra, y ab assistència dels senyors Casamitjana, Farrés, Serra y Sulé, Sunyer, Olivella, Francolí y l'infrascrit Secretari. Se donà lectura del acta de la sessió anterior que fou aprobada.

Lo senyor President exposà l'assumpto que ab preferència havia d'esser resolt, essent aquest, la manera d'amoblar lo nou local.

Després de discutits los dictàmens de las comissions respectivas, en qual debat prengueren part los senyors Farrés, Francolí, Sunyer y Serra y Sulé, s'acordà que passés à la comissió respectiva la proposició del senyor Farrés que consisteix en tapissar los sitis del Saló principal.

Lo senyor Serra y Sulé proposà que totas las dependencias del local que ho reclamin, sian canalizadas d'aygua, com també que s'instali la iluminació per medi del gas.

Per iniciativa del senyor President s'acordà aplassar la inauguració oficial del Centre fins à tenir del tot acabat y amoblat convenientment lo local.

Proposà 'l senyor Farrés que donat lo creixent número de socis podia ja avuy establirse una quota d'entrada, manifestant lo senyor Sunyer que conforme ab aquesta proposició demanava que 's creéssin uns titols que al mateix temps que honrarian à la Societat, facilitarian lo poder ostentar tan distingit nombrament als que 'n fossen objecte.

Després d'empenyada discussió s'acordà nombrar una comissió composta dels senyors que mellors rahons aduhiren en pró de la idea dels senyors Farrés y Sunyer, resultant elegits los senyors Serra y Sulé, Sunyer y Francolí.

Foren admesos com à socis, deu industrials proposats per diferents associats, quals noms se publicaren en la Secció oficial d'aquest Centre, en L'ARCH DE SANT MARTÍ, número últim.

Lo senyor President proposà que com algun individu de la Junta continua faltant à las sessions, s'estudiés la manera de celebrarias en horas més avinentas, à fi y efecte de que poguessen assistirhi tots, y després d'

escollits distints parers, s'acordà continuar reunintse com fins ara, aixó es á dos quarts de cinch de la tarde de tots los dijous no festius.

També s'acordà publicar en la Secció oficial d'aquest Centre, en lo periòdich L'ARCH DE SANT MARTÍ, los noms dels industrials proposats com á socis abans d'esser admesos com á tals á fi y efecte de cumplir ab lo Reglament, aixis com la remisió á dit periòdich del estracte de las sessions, pera que aquestas arribin á coneixement de tots los associats.

No haventhi més assumptos de que tractar s'alsá la sessió, á dos quarts de vuyt.—Lo Secretari, FRANCISCO RUSCA.

SECCIÓ OFICIAL

Ajuntament Constitucional de Sant Martí de Provensals.—Aprobat per l'Ajuntament de ma presidencia en sessió extraordinària de segona convocatória celebrada 'l dia 28 del corrent lo projecte de presupost municipal corresponent al any econòmic pròxim venider de 1884 á 1885, y atés lo previngut en l'Article 146 de la vigent ley, estarà de manifest al públich en la Secretaría del Ajuntament y horas de despatx, per espay de quinze días á contar del de la publicació del present anunci en lo Boletí Oficial de la provincia.—Sant Martí de Provensals, 31 de Maig, de 1884.—L'Alcalde Constitucional President, *Salvador Buxó*.—P. A. D. A.—Lo Secretari, *Albert Rovattí*.

Ajuntament Constitucional de Sant Martí de Provensals.—Don Jascinto Bosch, ha elevat una instancia á aquest Ajuntament, sollicitant permis pera construhir un forn de coure pá en la casa número 45 del carrer de Sant Pere d'aquesta localitat. Lo que 's fá públich al objecte de que 'ls vehins y propietaris immediats al lloch ahont se preten construhí 'l indicat forn, pugan presentar las reclamacions que considerin oportunas en los quinze dias següents al de la publicació del present anunci, á qual fi estarà l'expedient de manifest en la Secretaría d'aquest Municipi.—Sant Martí de Provensals, 6 de Juny de 1884.—L'Alcalde Constitucional President, *Salvador Buxó*.—P. A. D. A.—Lo Secretari, *Albert Rovattí*.

Junta local d'Instrucció pública.—Aquesta Junta local de ma presidencia en sessió de 15 del actual, acordà que 'ls exámens generals de 'ls alumnos concurrents á las escolas municipals d'aquesta localitat coménsin en los locals ahont están establertas lo dia 4 del vinent més de Juny, baix l'ordre següent: Dia 4 Clot; noys á las 8 del mati.—Dia 6 noyas, á las 8.—Dia 10 Taulat, noys á las 8.—Dia 17 noyas, á las 8.—Dia 20 Montanya, noys á las 8.—Dia 26 noyas, á las 8.—Juliol, dia 1 Sagrera, noys á las 8.—Dia 4 noyas, á las 8. Lo que 's fá públich pera son coneixement, y en particular pera 'l dels pares ó encarregats dels referits alumnos.—Sant Martí de Provensals, 29 de Maig de 1884.—L'Alcalde Constitucional President, *Salvador Buxó*.—P. A. de la J.—Lo Secretari, *Albert Rovattí*.

Administració de Correus de Sant Martí de Provensals.

Nota de las cartas que per ignorarse lo domicili de sos interessats s'han continuat en las llistas d'aquesta Administració desde 'l 30 de Maig, al 6 del present.

Francisco Clusellas.—Anton Garriga.—Jaume Prats.—Pere Vinas.—Martí Ne.—Gil Cudias.—Senyors Bertran.—Ramon Cuatre.—Jaume Canals.—Bonifaci Muñoz.—Isabel Santiago.—Joaquim Sanchez.—Paul Girard.—Enrich Huillicet.—Tuyas Aleman.—Prudencio Vidal.

Sant Martí de Provensals, 6 de Juny, de 1884.—Lo Administrador, *Sebastià Llorens*.

Administració de Consums de Sant Martí de Provensals.—Estat demostratiu de la recaudació obtinguda en los Fielats d'aquest poble desde 'l dia 30 al 5 del corrent mes.—Fielat n.º 1, Pessetas: 2129'83.—Fielat n.º 2, Id. 1628'72.—Fielat n.º 3, Id. 1370'58.—Fielat n.º 4, Id. 1543'59.—Fielat n.º 5, Id. 441'08.—Fielat número 6, Id. 146'17.—Fielat n.º 7, Id. 000'00.—Total pessetas: 7259'97.

Recaudació obtinguda en l'Escorador durant lo mateix termini ab expressió dels caps sacrificats y pés de 'ls mateixos.—Caps, 592.—Pés, kilògs. 11355'00.—Import, Pessetas: 2271'00.

LO N'IENT

ANTONI BUXÓ VENTAYOL

HA PUJAT AL CEL.

Sos desconsolats pares, germants, avis, oncles, tias y demés parents, participan á sus amichs y coneguts tan dolorosa pérdua y 'ls hi pregan se serveixcan assistir á la casa del difunt, carrer del Clot, número 50, pera acompanyar lo cadavre á la parroquia de Sant Martí de Provencals, ahont se hi dirá un ofici d'àngels á las deu del matí del dia vuyt del corrent y desde allí al cementiri.

Parroquia Antiga de Sant Martí de Provencals.—Lo dijous pròxim, dia 12 se celebra en aquesta antiga Iglesia la festa del Corpus ab ofici solemne, á las 10, músicay sermó que farà lo tan renombrat Doctor don Joan Blanch y després del ofici la acostumada profesó. A las 4 Rosari y trisagi al Santíssim.

Parroquia Nova de Sant Martí de Provencals.—Diumenge 8 de Juny, á las quatre de la tarde se resará lo Sant Rosari y Trisagi á la Santíssima Trinitat. Lo dia de Corpus ofici solemne, y á la tarde se cantarà lo Trisagi ab esposició del Santíssim Sagrament.

Parroquia de Santa Maria del Taulat.—Avuy dia 8, per la tarde á las cinch se farà la funció dedicada á Sant Lluís Gonzaga. En lo día del Corpus á las deu se cantarà ofici ab esposició del Santíssim Sagrament.

ANUNCIS

LO NARRO MODERN

PER

D. Bertomeu Sala,

Director del Colegi Mercantil de Sant Martí, situat á la plassa Mercat del Clot, núm. 10.

Aquest método de lectura, ha merescut l'acceptació de molts Professors de Catalunya per sas lliçons facils, instructivas y moralisadoras.—Hi ha refrans e catalá y un manuscrit petit, molt apropiat per aprendre de llegir tota classe de lleta en poch temps.

Se ven en las librerías de Bastinos, Boquería 47; de Camí, Unió 26; de Casanovas, Cucurulla 2, de Capitan, Daguería 11; de Millet, Argentería 61 y á casa del autor á 30 pessetas lo cen, y á dos rals un.

MAGATZEM DE MÚSICA

DE

RAFAEL GUARDIA.

Rambla de Sant Joseph, prop de la Virreyna.—Barcelona.

Comissió y exportació.

Gran assortit en tota mena d' obras musicals, espanyolas y extingueras.—Especialitat en música religiosa. Accessoris pera piano.—Abono espeal pera lectura de música.

Correspondencia directa ab tots los editors d' Espanya y demás naciones

PUBLICACIONS CATALANAS

	Mes	Trimestre	Semestre	Any
LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA.	6 rals	8 rals	32 rals	60 rals
LA RENAISSANCE. Diari de Catalunya. 2 edicions..	8 »	4 »	48 »	96 »
LA VEU DEL MONTSERRAT. Setmanari vigatà.	2 »	6 »	12 »	20 »
L' ARCH DE SANT MARTÍ.	4 »	12 »	»	»
L' AVENS. Revista quinzenal de literatura y art..	»	»	12 »	20 »
REVISTA LITERARIA. Periódich mensual..	»	»	»	12 »
L' ART DEL PAGÉS. Revista quincenal agrícola. .	»	»	»	20 »

NOVAS

La Antigua Union ha probat de desfer lo afirmat per nosaltres en la secció de Novas del número del 25 de Maig passat respecte al permís d'agregació de *manzanas* á la companyia del ferro-carril de Sant Martí á Llerona; mes ho ha fet tan malament que ab franquesa, sentim tenir que repblarli 'l clau per no permetre que sa passió en vers tal projecte no desvihi la opinió pública respecte del acort que la tal companyia ha sapigut treurer del Ajuntament de nostra població.

Anem á probarho. Nostre estimat colega funda tota sa argumentació en que la lley d'ensanxe permet agrupar *manzanas* quan aixís ho exigeixi la importancia del edifici que s'hi tè de construir; mes; ahont ha llegit que nosaltres ho neguessim? Després diu que tot propietari pot edificar en mitj d'un carrer, si no li satisfá l' Ajuntament l' import de la expropiació. Miri *La Antigua Union* si coneix algun amich que tinga terrenos y que demani construir en mitj d'un carrer y allavors sabrá mes que ara que no tant sols no pot edificarhi, sino que no pot exigir l' indemnissació de son valor. Estariam ben frescos á Sant Martí si pogués ferse lo que opina *La Antigua Union*.

Y després; los números son la major proba de nostres arguments. Escoltin nostres llegidors y sabrán la *generositat* de la companyia «La Catalana» en vers nostre poble al demanar lo permís de la citada agregació.

Al edificar en un carrer qualsevol del *ensanxe* venen obligats tots los propietaris á deixar una faixa de terreno de 10 metros d'amplaria, lo qual vol dir que la tal Companyia, edificant sos terrenos sense la agregació, hauria tingut que fer lo mateix, en los carrers de las Corts Catalanas, Diagonal, Marina y números 41, 42 y 43. Los terrenos cedits per carrers puján á 760,000 pams y no á 1.400,000, segons nos ha enterat persona que pot estarne molt al corrent; la faixa que deu deixar es de 370,000; quedan 390,000 y restant d' aqueixos 250,000 que contenen los carrers que tanca y que aprofita per edificar, tenim que donaria 140,000 pams de terreno. Aixó pres en conjunt; que si nos fiquessim en detalls quedaria aquesta cantitat reduida á molt menos.

Donchs be: á mitj ral lo pam, cediria 70,000 rals ó sían 3,500 duros. Pero ¿en cambi de que ho fá? Pera aprofitar 250,000 que haurian sigut viables y ab la agregació se tornan edificables. Apliquem lo preu mínim dels terrenos posats en estat de aprofitarse y descontant lo mitj ral que haurian valgut, nos trobem ab un augment de un ral per pam ó sían 250,000 rals que son iguals á 12,500 duros.

Resultat de tot aixó que la Companyia «La Catalana» cedeix 3,500 duros á cambi d'un favor que l'hi'n val 12,500. ¿Podria, com diguerem l'altre dia, haverne tret mes profit l' Ajuntament de Sant Martí de Provençals, al concedir lo permís pera la agregació de *manzanas* á la citada Companyia?

Pera acabar, entengui nostra amiga *La Antigua Union*, que no 'ns guíamay la mala fé y si tant sols, la imparcialitat en tot quant se refereix al

be comú de nostra benvolguda població. Hem sigut massa extensos ja, lo que 'ns priva de poderli ensenyar encara altres datos que proban la veritat de nostres aserts.

—A dos quarts de sis de la tarde del divendres prop passat, continuá nostre Ajuntament la sessió suspesa l'últim dimecres ja que en ella no pogué ultimarse assumto de tant interés, com es lo parer de nostre municipi respecte 'l pas del ferro-carril de Sant Joan de las Abadessas per nostra localitat.

La sessió fou presidida per lo senyor Agustí ab assistencia del tinent alcalde senyor Borrás y dinou senyors regidors.

Comensá lo senyor Gili defensant la seva proposició fundada en una R. O. fetxada en Madrid lo dia 28 de Febrer de 1883 en la que 's diu, que no pugan creuharse á nivell la via del projectat ferro-carril de Sant Martí á Sant Joan de las Abadessas y las del de Fransa y Saragossa. Lo senyor Gili es de parer que de dita R. O. se desprent que no pot passar á nivell per nostre localitat lo ferro-carril en projecte; y haventse provat esser impossible tota altra mena de pas, lo mes natural era que 's modifiqués lo trassat de la via sentla anar per fora terme, ó que s' encarregués al arquitecte municipal l' estudi de la qüestió.

Lo senyor Forn defensá lo pas á nivell fundat en que l' Ajuntament havia obert una informació de la qual ne resultá que aquella solució era la mes acceptable, y per lo tant l' Ajuntament de Sant Martí de Provensals devia limitarse á emetre lo seu parer, conforme ab lo resultat de la informació.

La proposició del senyor Gili fou desestimada per 12 vots contra 8 passant immediatament á la discussió de lo proposat pel senyor Forn.

De tot se parlá menos de la proposició que 's discutia, entretenintse nostres regidors en treure's motius y ridiculisar-se: mes val que no 'n diguem res, á fi de que no s' avergonyeixi 'l poble de lo que la sala del Consistori 's vejeé obligada á escoltar.

Pera hont devia haverse comensat s' acabá; s' aprobá la proposició del senyor Forn per 12 vots contra 3, protestá per escrit lo senyor Gili y á proposta del mateix autor de la proposició aprobada se doná al acort forsa executiva.

Hem procurat extractar la sessió ab la imparcialitat que sempre guiará los nostres actes, y ab aquesta mateixa imparcialitat devem dir que fa vergonya assistir á las sessions com á espectador. ¡Quin efecte ha de fer l' assistirhi com á regidor!

—Acava de veure la llum pública lo número 91 del periódich de labors y brodats *La Bordadora*, que ab tan acert publica lo conegut dibuixant don Jaume Brugarolas.

Los dibuixos recomanables per sa riquesa, originalitat y bon gust, en res desdihuen dels anteriorment publicats, essent d' especial esment un escut pera llansol de gran novetat ab la particularitat de podershi aplicar, ja lo nom, ja la xifra entrellassada á gust de la persona que adopti aquell dibuix.

—Ab los preparatius qu' hem vist y ab l' anhel en que travalla nostre benvolgut Rector, es de creure que la professó que celebrará la parroquia del Clot lo dia 22 del mes de Juny será de las mes lluhidas de la temporada. També hem sentit á dir que la del Taulat está estudiant la manera de portarla á cap ab gran lluhiment en un dels dias de la vuytada de Corpus.

—Lo dimecres prop passat y en lo moment de pressidir la sessió l' alcalde senyor Buxó, rebé la mala noticia d' habérseli trencat un bras dá un de sos apreciables fills.

La conmoció y sentiment que li ocasioná tal nova, feu que tingués que guardar llit.

Es inútil que diguém quant sentim sa desgracia y lo molt que desitjem á pare y fill un complet y prompte restabliment.

—Lo dilluns passat á un subjecte que volia treures de la faixa un mocador pera pagar lo gasto en una taberna del carrer de S. Joan, agafá los gatillos de una pistola que portava, disparántseli los dos tiros y atravesantli la cuixa. Ab bastant de cuidado tingué d' esser portat en una llitera per ordre del Jutjat al Hospital de Santa Creu.

—Nos queixárem en un de nostres passats números la de poca atenció que li mereixia la premsa á nostre municipi. Efectivament, no sols no son ateses las indicacions que fem en be de la població, sino que los actes de l' Ajuntament passen inadvertits per la opinió pública, com si 's temés lo seu parer.

L' «Antigua Union» en son darrer número, uneix sa autorisada veu ab la nostra pera conseguir una xica més d' atenció per part de nostres regidors.

Li agraheim de veras lo seu concurs á nostre colega, pero nous y tot com som en lo camp periódistich, desconfiem ja d' obtenir lo que tant justament reclamem.

—En la primera nova de nostre últim número involuntariament aparegué una equivocació que esperem de nostres lectors devian corretgir. Nos referim al nom de nostre amich don Frederich Rusca que resultá dihent Rusea.

—Aquesta nit se posará en escena en lo Teatro del Casino «El Triunfo» lo drama *La Muerte Civil* en que tant se distingeix l' actor don Manel Panadés, secundantlo dignament los senyors Muela, Gimenez, Bosch Font y Mimó; la senyoreta Musté y la nena María Panadés, del Teatro Romea.

Pera fi de festa se representarà la divertida pessa *Marinos en Tierra*, en la qu' hi pendrán part los senyors Gimenez y Font y las senyoretas Musté y Esparra.

Es de suposar que 's veurá favorescut aquell teatro ab una distingida concurrencia.

—Traduhim d' un colega barceloní:

«Se 'ns ha dit que forma part del Ajuntament de Sant Martí de Provençals, un senyor regidor que no ha pagat may contribució de cap mena. Si cert, seria altament censurable la tolerancia d' aquella Corporació, com ho seria lo procedir del indicat regidor. Esperem que l' Alcalde de dit po-

ble averiguará si no ho sap, lo que hi ha de veritat en aquest assumpte.»

Per nostra part desitjariem tot un' altra cosa. Voldriam veure en los diaris de Barcelona en general més serietat, pera que no fóssen admesas en sas redaccions noticias que á la lleugera s' insertan, y que ó no procedeixen de ningú de Sant Martí, en qual cas es fácil que no sian exactas, ó provenen de algú que per alguna cosa ó altra s' absté de comunicarlas als periódichs de la mateixa localitat.

Consti que no sabem ni sospitem tan sols, d' ahont ha sortit l' estranya noticia que tendeix á menysprear nostra Corporació municipal.

—Desde 'l dijous los cotxes del tranvia de Barcelona á Sant Martí de Provensals, surten cada 10 minuts de la cantonada del carrer de la Princesa, devant del quartel d' Artilleria de Sant Agustí Vell. Desitjosa de donar al públich totas las facilitats desitjables, la Companyia organitzarà desde avuy un servey de nit que no permetia avans l' allunyament de son parador. En conseqüencia, un cotxe sortirà cada dia de Barcelona pera Sant Martí á dos quarts de dotze en punt.

Desitjariem, ja que está dita Companyia pera complaure al públich que posés un cotxe á la disposició dels que assisteixen á las funcions de nit dels teatres de Barcelona, ó sia, una hora després de la fixada més amunt.

Ara no més falta que 'l tranvia de vapor baix la digna direcció del senyor Soujol, segueixi l' exemple que li donan los demás tranvias de nostra població, ja que lo del Taulat (Companyia de Gracia) fa temps que te serveys de nit organitzats.

—Dimecres comensáren, segons haviam anunciat, los exámens en nostras escolas municipals, essent la primera en tanda la escola de noys del senyor Tubert. Los seus alumnos se distingiren, com es costum en aquesta escola, en totas las asignaturas, divent fer especial esment dels noys encarregats de fer los discursos d' apertura y gracias, essent respectivament los senyors don Jaume Rós y Güell y don Càrles Socias.

Lo que vegérem ab més gust fou la novetat introduhida aquest any d' ensenyar als alumnos de llegir lo catalá, y de traduhirlo en castellá, quals exercicis fóren l' admiració del públich y de la Junta d' instrucció que sabém ha felicitat al Professor per la novetat introduhida en los estudis, que ha de reportar una gran utilitat pera la instrucció del noys.

Rebi també de nostra part lo senyor Tubert la més entussiasta enhorabona per l' éxit alcançat en sa noble missió, y estém segurs que si ho fessen aixís totas las escolas de Catalunya, no sols seria mes estimada nostra llengua, sino que seria més coneguda la castellana.

Pera donar una proba lo senyor Tubert de que no estavan preparats los alumnos pera tal ó qual lectura, prengué lo darrer número de nostra modesta publicació, lo qual fou llegit admirablement, no sols la secció d' «Indústria Catalana» sinó també algunas «Novas», causant gran efecte la facilitat ab que traduhiren al castellá, efecte que pujá de punt al sentir traduhir, directament y ab molta facilitat las poesias publicadas en nostra darrera fulla literaria.

Presidí l' acte lo senyor alcalde acompanyat dels senyors Fargas, Rodó pbre., Cuatrecasas, Serra, (J.) Serra, (S.) Elías y Uriach.

Divendres se verificaren los exámens de la escola de noyas, dirigida per la distingida Professora donya Carme Lopez, essent també molt lluhits tant en la secció de labors com en las demés assignaturas.

En aquesta escola s' hi ha introduhit també, probant lo zel y bon gust de sa Directora, la lectura del catalá, admirant á la distingida concurrencia qu' omplia 'l local, la facilitat y bona entonació ab que moltes de sas alumnas llegiren los «Simils y faulas» de nostre bon amich lo ferm catalanista y Mestre en Gay Saber don Jaume Collell, pbre.

Fou també felicitada donya Carme Lopez per la Junta d' instrucció pública y demés professorat que 's trovava en l' acte. Afegim á aquella felicitació lo nostre més franch aplaudiment.

No pogué presidir l' acte, per estar indisposat, lo senyor Buxó.

—Fem á saber á nostres suscriptors que per una equivocació en la numeració del periódich, se saltá del número 4 al 6. Tingan presént aixó los coleccionadors, y serveixi l' avís de resposta als molts que han observat aquest petit error.

Además demaném á nostres abonats, que tingan un xich de paciència si observan alguna irregularitat en la repartició d' aquest periódich, y se serveixin comunicarnos sas queixas á fi de que poguéim ab més prontitut regularisar del tot lo servey.

—Ajúltims d' aquest més te de celebrarse l' inauguració oficial d' un dels més importants establiments mercantils de nostra localitat y per las notícias que 'n tenim podem assegurar á nostres lectors que tal acte, de.xará bons recorts en la vida industrial y mercantil de Sant Martí de Provensals.

Prometém posar al corrent de tant important acte á nostres llegidors.

—Lo prop passat divendres en l' iglesia de Santa María del Taulat va contreure matrimoni ab don Norbert Rocafort, farmacéutich d' Algerri provincia de Lleyda, la simpática senyoreta donya Teresa Ademá y Portolá cunyada del farmacéutich y amich nostre senyor Saforcada.

Desitjém als casats de nou, una llarga lluna de mel.

—L' últim dimecres á la tarde un gos de la fàbrica de cordas de viola del carrer de Wad-Ras vá mossegar á un noy al front

Acompanyat á una farmacia vehina fou curat de primera intenció.

—A las deu de la nit del diumenge últim comensáren lo ball los casinos «El Triunfo» y «La Alianza,» en celebració de la diada de Pascua.

Los dos fóren molt animats y lluhits.

—Lo «Centre Industrial» de nostre població que cada dia va introduhint milloras de molta importancia ha quedat ja instalat en son nou local, situat en lo Passeig de Casa la Vila.

—La guardia municipal d' aquesta localitat, ha prestat en la penúltima setmana los següents serveis:

Lo dia 24 del passat fóren detinguts per un guarda municipal dos xicots de 12 á 14 anys que sortian de cobrar la setmanada de la fàbrica de 'n Borxes.

Lo dia 25 fou detingut Francisco Francis, reclamat pel tribunal.

Lo dia 28 fou detingut un treballador ocupat en la fàbrica dels senyors Xiquers per haber ocasionat una farida d' arma blanca á un sen company de treball.

—*La Renaixensa* del 27 de Maig, edició del matí, deya:

Cridém la atenció de la Junta de Sanitat sobre 'l fet que 'ns comunica una carta que hem rebut de Sant Martí de Provensals, quals principals párrafos copiém:

«Fa temps que per aquest poble corre la veu que en una casa de pagés de las més importants d'aquest terme per la cria de bestiar pera la llet, se veu fa temps flagellada per una malaltia que ataca á las vacas; segons alguns aquesta es la coneguda en lo país ab lo nom de *llobast*; atacadas quatre d' ellas, moriren al cap de poch, y alarmat lo vaquer procurá portar al escorxador de vostra ciutat lo restant bestiar á fi de mudar-lo. Lo cambi no fo á cap obstacle al desenrotll de la malaltia, puig, segons sembla, las vacas que entran en aquella casa cauhen malaltas, y avans que fassin la fi de las primeras, las portan á matar á Barcelona.

Pero entre tant continúa dita casa la venda de llet. Es d' advertir que pel terme mes baix surten allí uns quatrecentos porrons de llet diaris que s' escampan per aquesta localitat y per Barcelona, y per més que fa temps que dura la alarma entre 'ls nostres vehins, no sabém que res hagi fet lo municipi de Sant Martí, en averiguació de lo que sobre 'l particular se conta.

Suposan alguns que la tal malaltia no será propiament la coneguda per *llobast*; perque aquesta 's descubreix ab un senzill exámen de las carns mortas y la inspecció de vostre escorxador ja ho hauria notat, y no acceptaria las vacas que la tinguessin, fentnos creure aixó que será aquesta una malaltia desconeguda, baix pena de suposar poch escrúpol en aquella inspecció.»

En lo mateix periódich del 28, edició del matí, hi trobém lo següent:

«No sabém si per efecte de la noticia que donárem ahir al matí en nostra *Crónica local*, ó per que, lo cas es que en l' Escorxador públich se posá ahir mateix un rótul manuscrit en la porta principal del mateix, en lo qual se fa saber que d' avuy endavant no 's permetrá matar cap vaca de cria, fins després que hagi permanescut 24 horas en dit establiment.

Aquesta disposició, que feya temps havia caygut en desús, s' ha tornat á ressucitar ab aplauso de las personas amants del bé públich, qual salut interessa més que tot lo negoci que aquella tolerancia pogués reportar á uns quants esplotadors de mal género.»

Considerem un deber lo reproduhir tot lo que referent á nostra població diuhen los periódichs de fora, á fi de que nostre Ajuntament vegi si val la pena de desmentirho ó esmenarho.

Ab tal motiu li repetim que estem en tot y per tot á sa disposició.

—A la hora d' entrar en máquina aquest número hem sapigut que ha mort lo nen Antoni Buxó Ventayol, fill de nostre particular amic don Salvador Buxó, Alcalde Constitucional d' aquest poble.

Acompanyem á aquella atribulada familia en lo just dolor que experimenta per tan sensible perdua.